

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 13 juli 2018

Mål nr

Ö 5789-17

PARTER

Klagande

Riksåklagaren
Box 5553
114 85 Stockholm

Motpart

JT

SAKEN

Ersättningskyldighet för analyskostnader

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts beslut 2017-11-20 i mål Ö 2755-17

Dok.Id 150427

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstodomstolen.se	

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Riksåklagaren har yrkat att Högsta domstolen ska förplikta JT att ersätta statens kostnad för urinundersökning.

JT har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

SKÄL

Bakgrund

1. JT åtalades för ringa narkotikabrott enligt följande gärningsbeskrivning.

JT har olovligen innehaft 1,71 gram cannabisharts, som är narkotika. Det hände den 16 juli 2017 på Sandbergen, Mörbylånga, Mörbylånga kommun. – JT begick gärningen med uppsåt.

Innehavet avsåg en halv rökt egenrullad cigarett som vägde 0,46 gram och en egenrullad cigarett som vägde 1,25 gram. Cigaretterna innehöll cannabisharts och tobak.

2. Åklagaren upplyste i stämningsansökan att provtagning och analys hade kostat 676 kr. Kostnaden avsåg en rättskemisk undersökning av urin. Undersökningsresultatet, som inte åberopades som bevisning i målet, visade spår av cannabis i urinen.

3. Tingsrätten dömde JT för ringa narkotikabrott till dagsböter. Hon förpliktades inte att ersätta kostnaderna för provtagning och analys eftersom de enligt tingsrätten hänförde sig till utredningen av eventuellt bruk av narkotika och inte till det brott som åklagaren hade angett i gärningsbeskrivningen och som tingsrätten dömde henne för.

4. Åklagaren överklagade beslutet rörande ersättningsskyldigheten. Hovrätten har avslagit överklagandet.

Prejudikatfrågan

5. Frågan är om den som döms för innehav men inte för bruk av narkotika kan förpliktas att ersätta analyskostnad hänförlig till bruk av narkotika (31 kap. 1 § rättegångsbalken).

Rättsliga utgångspunkter

31 kap. 1 § rättegångsbalken

6. Enligt 31 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken ska en tilltalad, som döms för det åtalade brottet i ett mål där åklagaren för talan, ersätta staten för kostnaden för provtagning och analys av bl.a. urin som avser honom eller henne och som har gjorts för utredning av brottet. I paragrafens andra stycke stadgas att ersättningsskyldigheten inte omfattar kostnader som inte skäligen har varit motiverade för utredningen.

7. När åtalet har avsett flera brott och talan bifallits endast beträffande något av dem, ska den dömde ersätta de kostnader som hänför sig till det brott för vilket han eller hon har blivit fälld (jfr SOU 1938:44 s. 345 och prop. 2017/18:86 s. 42).

8. Vid ställningstagandet till om en kostnad är hänförlig till ett visst brott är det inte brottets rubricering som ligger till grund för bedömningen utan det händelseförlopp som har angetts i gärningsbeskrivningen och de moment som bestraffas.

Innehav och bruk av narkotika

9. Av rättsfallet ”Det delvis förbrukade innehavet” NJA 2017 s. 415 – där kostnadsfrågan inte blev föremål för något vägledande uttalande – framgår att den som har brukat narkotika som tidigare utgjort del av eget innehav av

narkotika ska dömas endast för straffbart innehav. Det straffbara bruket konsumeras av innehavet. I målet saknades utredning om hur mycket narkotika som den tilltalade hade brukat och straffvärdet bestämdes med utgångspunkt i endast den mängd narkotika som innehavet avsåg.

Slutsats

10. Den som har brukat narkotika som tidigare utgjort del av eget innehav ska som huvudregel inte ersätta staten för rättegångskostnad för provtagning och undersökning, om kostnaden avser utredning som gäller bruket av narkotikan.

11. Det sagda utesluter inte att det kan förekomma fall där kostnaden varit motiverad för utredningen om själva innehavsgärningen eller där det finns några andra särskilda förhållanden som gör att den tilltalade bör ersätta kostnaden.

Bedömningen i detta fall

12. Åtalet avser att JT uppsåtligen har innehaft den mängd cannabisharts som de beslagtagna cigaretterna innehöll. Urinundersökningen har inte gjorts för utredningen av det brott som hon dömts för.

13. Överklagandet ska därför avslås.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Agneta Bäcklund (referent), Sten Andersson, Mari Heidenborg och Petter Asp
Föredragande justitiesekreterare: Pia Nilsson Taari